

I na Žižkově máme přírodu

Výprava je koncipovaná tak, aby byla realizovatelná v jakémkoliv městském parku. Hlavním cílem je najít tu trošku přírody i ve městě. Totéž je ale možné (a ještě lépe) realizovat mimo město, v jakémkoliv lese či jiném přírodním prostoru, který si lektorující vhodně vybere a přizpůsobí si pak aktivity na míru.

Pro koho: děti od 8 do 12 let

Časová náročnost: 4 hodiny

Personální náročnost: podle velikosti skupiny, minimálně 3 osoby, pokud se zvolí systém tří rotujících pracovních skupin

Potřebné materiály:

- lupa
- mikroskop
- kusy látky na zavázání očí
- křída
- nějaké ovoce/zelenina na řezy do mikroskopu (brambora, cibule, jablko...)
- lepidlo (typu Herkules)
- šablony s různými barvami (čtvrtka rozdělená na 8 dílů)
- různé voňavé koření zabalené do látkových odřezků
- voda, kelímky
- štětce
- mobil s kabelem
- notebook

Úvodem:

- **seznámení se navzájem, hry na zapamatování jmen a tzv. ledolamky**
- **společné nastavení pravidel, která budeme během dne dodržovat**
- **nástin harmonogramu**

Tipy na konkrétní „ledolamky“, tipy týkající se části nastavení pravidel a představení harmonogramu jsou uvedeny v samostatných pracovních listech.

Poznámka

Celá výprava proběhne v rotačním systému. Účastníci se rozdělí na 3–4 skupiny a postupně si vyzkouší tři různě zaměřené aktivity na 3–4 stanovištích.

Stanoviště – **badatelské, poznávací, umělecké, filmařské**

Společný začátek

Děti si pantomimou ukazují různá zvířata a hádají, co to je.

Varianta a: říkají název zvířete, varianta b: reagují citoslovcem.

Pokud začínáme mimo park, například u školy nebo někde, kde máme možnost tisknout, každé dítě se vyfotí v nějaké libovolné póze a lektor jejich fotky vytiskne (ideálně na tvrdý papír) – maximální velikost A5, spíše A6. Dále viz závěrečné tvoření.

Naladění se na společnou energii – všichni v kruhu udělají několik pohybů s nádechem a výdechem (typu *čchi-kung, taiči*). Pokud lektor neumí konkrétní pohyby, stačí jakékoliv pomalé krouživé pohyby, kdy všichni dělají stejný pohyb synchronně. Lektorující může přirovnat tyto pohyby k větvím ve větru, vlnícímu se moři nebo přesypávajícímu se písku atd.

Dále může lektorující vyzvat děti, aby zavřely oči a zaposlouchaly se do zvuků kolem – těch vzdálených i těch blízkých. Lektorující se může zeptat, co děti slyší. Po otevření očí se všichni spolu podívají nahoru do nebe, dolů do země, do stran atd. Toto cvičení je jakési zpřítomnění se v okamžiku a v prostoru. „Co tu vidíme? A co tu slyšíme?“ Slouží pro uvědomění si toho, co máme kolem nás.

Ledolamka pro seznámení se – děti dostanou kartičku s názvem nebo obrázkem zvířete a musí se mlčky, aniž by si to navzájem sdělily, seřadit dle velikosti (např. žirafa, slon, vlk, králík...). Kontrola proběhne pantomimicky, případně se nahlas pojmenují zvolená zvířata.

Rozdělení do skupin proběhne s využitím této řady (tzn. první, druhý, třetí – žirafa, slon, vlk). Každá skupina může mít jméno daného zvířete nebo si mohou zvolit své nové jméno dle jakékoliv přírodniny. Pokud si chce lektorující pohlídat složení skupin tak, aby se ti nejmenší shlukli do jedné a ti největší do druhé, pak se zvířata mohou přiřazovat dětem dle jejich velikosti (např. největší dítě musí být žirafou a nejmenší myš).

Stanoviště poznávací

Potřebné materiály: kousky látek na zavázání očí, koření zabalené do odřezků látky, křídly, čtvrtky rozdělené na 8 dílů (tolik, kolik je dětí nebo dvojic)

Na tomto stanovišti si děti vyzkouší několik aktivit, díky kterým se více přiblíží přírodě, stromům a rostlinám, a sice skrze různé smysly.

Aktivita č. 1

Děti (například ve dvojicích) dostanou čtvrtky rozdělené na osm dílů a mají za úkol najít 8 různých přírodnin, z nichž každá by odpovídala jiné barvě. Sestaví tak barevnou paletu a podtrhnou tím, že v přírodě vždy můžeme najít různé barvy a odstíny.

Aktivita č. 2

Musí probíhat někde, kde je dost stromů. Děti se rozdělí do dvojic, v nichž jeden bude mít zavázané oči. Druhé dítě mu dělá průvodce a pomalu ho dovede k nějakému stromu. Dítě se zavázanýma očima musí strom pořádně ohmatat, obejmout atd. Průvodce poté odvede parťáka zpět do výchozího bodu, kde mu rozváže oči. Dítě pak má za úkol uhodnout, který strom to byl. Následně se děti ve dvojici vystřídají.

Aktivita č. 3

Děti si postupně zavážou oči a dostanou od lektorujícího k přičichnutí různé koření. Mají hádat, o jaké koření se jedná. Pokud tápají, tak lektorující zkusí napovědět (dáváme to do štrúdlu, je to typické orientální koření atd.).

Aktivita č. 4

Děti dostanou křídly a mají za úkol obejít několik stromů v okolí a podtrhnout/obkreslit na jejich kmene nějaké tvary nebo obrazce (jde o to dát vyniknout obrázkům, které už nakreslila příroda sama – rýhy v kůře, výrůstky z kmene, naopak díry atp.).

Stanoviště bádací

Potřebné materiály

Mikroskop, brambora či cibule a nožik, lupa a papír, soda, potravinářské barvy, ocet, prostředek na mytí nádobí, PET láhev

Zde by si děti měly vyzkoušet různé vědecké pokusy.

Práce s mikroskopem

Děti pozorují v mikroskopu nejprve řez ovocem/zeleninou, poté zkusí vybrat něco kolem sebe (stéblo trávy).

Pokus s lupou a zážehem papíru

Pokud výprava probíhá za horkého dne, může se vyzkoušet klasický pokus se zapálením přes sklo.

„Sopka“

PET láhev se zasype hlínou tak, aby horní okraj lehce přečníval nad zemí. Láhev tak tvoří kráter sopky. Do láhve nalijeme cca do jedné třetiny ocet a přidáme 1 až 2 lžičky prostředku na mytí nádobí. Chceme-li mít lávu barevnou, nasypeme tam i trochu potravinářského barviva. Následně se do láhve nasypou cca 2 lžičky jedlé sody a sopečná erupce už je tady!

Pozorování mraků

Dovolí-li to počasí a po nebi plujou mraky, lektor toho může využít k vysvětlení základních rozdílů mezi jednotlivými typy mraků.

Stanoviště umělecké

Potřebné materiály: vytištěné fotografie z úvodu, lepidlo, nůžky, tvrdé papíry, štětce, kelímky, voda, různé koření (kari, kurkuma, červená paprika, káva...)

Lektorující rozdá účastníkům vytištěné fotografie, které byly vyfocené na začátku akce – úkolem je dotvořit obraz přírodninami (viz příloha č. 1).

Kreslení přírodními barvami:

- Účastníci musí najít přírodniny, ze kterých získají barvy, a těmi nakreslit nějaký obraz (hlína s vodou, tráva, kytka...).
- Účastníci dostanou přírodní barviva, jako je kari, káva, červená paprika, smíchaná s trochou vody – kreslení štětcem přírodní směsí, která navíc krásně voní, je v podstatě arteterapie a zároveň z toho vznikají opravdu krásná díla.

Stanoviště filmařské/dokumentaristické (jako alternativa stanoviště uměleckého nebo jako 4. stanoviště)

Potřebné materiály: jeden nebo více mobilů, kabel na připojení mobilu k notebooku, notebook

Cílem této skupiny je porozhlédnout se kolem a udělat několik záběrů přírody. Následně se nahraje zvuková stopa s komentářem. Inspirací může být styl dokumentárních filmů, kdy se záběry zvířat a přírody komentují poutavým jazykem. Děti mohou natočit několik záběrů nebo udělat i řadu fotografií. Hlavním cílem je všimnout si detailů, malých přírodních „zázraků“ a krásy kolem sebe.

Sebraný materiál se může poskládat do výsledného videa ihned po natočení nebo až po skončení výpravy kdekoli uvnitř. Vše záleží na tom, jaké časové možnosti lektorující má a jak koncipuje celou akci. V případě starších dětí je ideální, když i konečnou montáž a střih udělají samy.

Závěr a reflexe

Pokud to dovolí čas, promítnout si vzniklé „filmy“ a ukázat „vylepšené“ fotografie, zhodnotit, co nového se děti dozvěděly, co se líbilo víc a co méně, co si u které aktivity mohly zkusit. Pokud už některé aktivity děti znají (což je velmi pravděpodobné), tak je dobré porovnat, v čem to bylo jiné, než když je dělaly ve škole, apod.
